

Maak het in de media

Griselda Visser

Piet Hein van der Hoek

Aldich Hunkar

Gerri Eikhof

Ireen van Ditschuyzen

zij maken het

in de media

Maak het in de Media is geen blauwdruk voor succes. Die is niet te maken. **Maak het in de Media** schetst de ervaringen van vijf opvallende omroep-journalisten en programmamakers, en vijf chefs en eindredacteuren bij de omroep. De lessen die daaruit getrokken kunnen worden, zijn samengebond in tips voor 'starters'.

**De Werkgroep
Migranten en Media
van de NVJ** zet zich

in om meer jonge,
talentvolle mensen in

de media aan het werk te krijgen. Door studiedagen, workshops en brochures als deze probeert de werkgroep je 'wijzer' te maken. Want veel jongeren die staan te trappelen om het te gaan maken, missen vaak nog vaardigheden, ervaring, contacten. Daarbij maakt het niet uit wat je culturele achtergrond is. De hindernissen zijn meestal dezelfde.

ADRESSEN

Nederlandse Vereniging van Journalisten

Joh. Vermeerstraat 22
Postbus 75997
1070 AZ Amsterdam
Tel.: (020) 676 67 71
Fax: (020) 662 49 01

Sectie Freelance Journalisten NVJ

Postbus 75997
1070 AZ Amsterdam
Tel.: (020) 676 67 71
Fax: (020) 662 49 01

Werkgroep Migranten en Media

Postbus 75997
1070 AZ Amsterdam
Tel.: (020) 676 67 71
Fax: (020) 662 49 01

Beroepsvereniging van Film- en TV-makers

Jan Luykenstraat 2
1071 CM Amsterdam
Tel.: (020) 664 65 88
Fax: (020) 664 37 07

Vereniging van Europese Journalisten (VEJ)

Populierendreef 145
2272 RC Voorburg
Tel.: (070) 351 76 25
Fax: (070) 387 08 66

Vereniging van Onafhankelijke Televisie Producenten (OTP)

Postbus 27900
1202 KV Hilversum
Tel.: (035) 23 11 66
Fax: (035) 28 00 51

Netwerk voor scenarioschrijvers (VVL)

Singel 464
1017 AW Amsterdam
Tel.: (020) 623 42 96
Fax: (020) 624 77 55

Media Academie

Noorderweg 2
1221 AA Hilversum
Postbus 2066
1200 CB Hilversum
Tel.: (035) 77 80 49
Fax: (035) 77 26 47

Dutch Documentary and Independent Film Association (DIFA)

Postbus 17408
1001 JK Amsterdam
Tel.: (020) 618 31 47

NVJ-Hilversum

Kamer 340
Mediacentrum
Omroepkwartier
Tel.: (035) 77 40 30

Raad voor de Journalistiek

Keizersgracht 416
1016 GC Amsterdam
Tel.: (020) 622 67 27

GOLOFON

Redactie

Judit Neurink / Ellen de Vries

Vormgeving

De Kreeft, Amsterdam

Maak 't in de Media is een
gezamenlijke uitgave van de
Nederlandse Vereniging van
Journalisten en de Werkgroep
Migranten en Media
(© NVJ 1994)

Maak het in de media

p.2 - Griselda Visser

p.4 - Piet Hein van der Hoek

p.6 - Aldith Hunkar

p.8 - Gerri Eikhof

p.10 - Ireen van Ditschuyzen

zij m á k e n h e t

i n d e m e d i a

Het gereedschap:
hoofdzaken en bijzaken
waarmee je het maakt
in de media

Griselda Visser (1961)

2 Slachtofferrol is uit den boze

Griselda Edwien Visser (1961) → 1974 schoolkrant → 1979 verslaggever Noord-Hollands Dagblad → 1980 Kunstgeschiedenis en Archeologie → 1982 Vinyl, Muziekkrant Oor, VIVA → 1983 muziekprogrammeur Paradiso → 1984 presentaties Paradiso, De Melkweg → artikelen Elle, Elsevier, HP/de Tijd, Nieuwe Revu, Panorama, Veronica Omroepblad → 1988 doctoraal kunstgeschiedenis → eigen bedrijf Matadora Productions → 1989 doctoraal Klassieke Archeologie → 1990 Studio Sport → 1993 TV Sport → 1994 presentatie en verslaggeving RTL Sport → boek 'In gesprek met Jan Wouters'

MAAK HET IN DE MEDIA

De studies rechten en massacommunicatie vormen een goede basis voor de journalistiek, werd haar geadviseerd. 'Rechten heb ik drie weken volgehouden; ik kwam erachter dat ik daar totaal ongeschikt voor was.' Niet getreurd. Griselda Visser reageerde op een advertentie bij het Noord-Hollands Dagblad en kon meteen aan de slag als leerling-verslaggever. Muziek bleek haar voorkeur te hebben.

Ze ging schrijven voor bladen als Muziekkrant Oor, VIVA en Veronica Omroepblad. Later kwam sport erbij, een interesse van huis uit. 'Het was een trend aan het worden, schrijven over sport. **Trends signaleren**, weten wat de vraag is, je specialiseren, dat is belangrijk.'

Beperk je je dan niet te veel? 'Nee. Binnen de sport heb ik weer gekozen voor tennis, basketbal en voetbal.'

In het begin was het moeilijk om een artikel of reportage te slijten. 'Daar moet je creatief in zijn. Alleen bellen als je weet: dat hebben ze nooit. Dat betekent dat je vier keer zo hard moet lopen. Je moet tijdig weten: dat evenement is belangrijk of die band doet Nederland aan. Dan moet ik zorgen dat ik ze, voordat ze naar Nederland komen, in Duitsland of Frankrijk spreek.'

September 1990 schreef ze een open sollicitatiebrief naar Studio Sport – 'Ik had gelezen dat ze meer zendtijd kregen. Ik dacht: Hatsé, ik probeer het gewoon'. Ze werd aangenomen voor presentatie, verslaggeving en commentaar. Presentatie-ervaring had ze niet echt. **Als je maar kalm blijft**, hield ze zichzelf voor.

Visser heeft bewust gekozen voor het freelance-bestaan in de vorm van een eenpersoonsbedrijf. 'De afwisseling is leuk. Het is een goede basis om jezelf op scherp te houden. **Ik wil mezelf graag verbeteren.** Ik verbaas me over mensen die al 25 jaar 'vast' in Hilversum zitten en niet nieuwsgierig meer zijn. Dat is voor mij onverteerbaar.' In eigen beheer reportages maken is riskant, maar als het lukt een morele overwinning. Het verhoogt bovendien je marktwaarde, stelt ze.

De uitgesproken keuze voor haar eigen bedrijf ging ook met tranen gepaard. Ze weigerde een voor haar nadelig, maar voor de NOS voordelig contract te tekenen, dat inhield dat ze slechts voor één opdrachtgever mocht werken. Thans is ze met de NOS in een rechtszaak verwikkeld. **'See you in court'**, besloot ze toen ze er uiteindelijk niet uitkwamen. Na het zakelijke conflict met de NOS was ze even stuk. Twee maanden niets gedaan. En dan weer helemaal opnieuw beginnen! 'Als freelancer – hoewel enige naamsbekendheid wel scheelt – moet je altijd weer opnieuw beginnen.' Gelukkig kwamen er ook aanbiedingen: een opdracht voor het schrijven van een boek en de presentatie van het RTL-sportnieuws.

Om het te kunnen maken moet je een prettige mengeling van eigenschappen hebben: zelfvertrouwen, parate kennis, een olifantshuid en doorzettingsvermogen. Fouten moet je ruiterslijk toe kunnen geven. **Je moet nooit je mond houden**, vindt ze. 'Waarom, als er met onzinnige argumenten wordt geschermd?'

Ze voelt zich moeder overste als ze dat tegen beginnende collega's zegt. 'Maar soms breek je pas na vijf jaar door. Je moet er hard voor werken, regelmatig je gezicht op persconferenties laten zien, bij wedstrijden aanwezig zijn en altijd de Wet van Murphy in je achterhoofd houden, meent Visser: alles kan altijd nog misgaan. 'Nooit een slachtofferrol aannemen: het komt doordat ik jong, vrouw of migrant ben.'

DEELTIJD

In deeltijd werken is bijna overal in de AV-sector mogelijk. Bij de productiebureaus werken vooral veel vrouwen drie of vier dagen per week, afhankelijk van hun functie.

Als je aan een productie meewerkt die af moet, is deeltijdwerk onmogelijk. De meeste redactieleden van Dingen Die Gebeuren bij de KRO-radio werken drie of vier dagen. Ook bij de NCRV is

het vooral in
bureau functies heel goed
mogelijk om de werktijd
terug te brengen tot drie
of vier dagen per week.

3

En bij het RTL-nieuws geldt een minimum van vier dagen, drie dagen is te weinig in verband met de continuïteit. Deeltijdwerk is bij de TROS-TV niet populair. Wie aan een programma werkt dat regelmatig wordt uitgezonden, moet daar 24 uur per dag zeven dagen per week mee bezig zijn. Bij Omroep Limburg krijgen freelancers die min of meer structureel werken, een deeltijd-contract op basis van de cao. Onder de vastdiensters wordt deeltijdwerk aangemoedigd, maar bestaat er weinig animo voor.

Piet Hein van der Hoek (1954)

Eigen ideeën zijn het basisprincipe

Piet Hein van der Hoek (1954) → 1967 Havo
 → 1973 Sociale Academie → 1979 Nieuwsverslaggever Radio Noord → 1981 Correspondent VARA Radio → 1982 Nieuwsverslaggever Wereldomroep → 1987 Algemeen verslaggever IKON Radio (de Andere Wereld op Zondagmorgen) → 1991 Verslaggever IKON Kenmerk → 1993 Verslaggever Brandpunt (KRO)

Op zijn studentenkamertje – met behoud van uitkering – met een telefoon en een abonnement op één krant begon hij zijn freelance loopbaan. 'Ik las iets en belde erachteraan.' Aanvankelijk maakte Piet Hein van der Hoek één reportage in de week, toen hij Groningen verliet acht.

Tijdens een stage op de toenmalige afdeling Verenigingszaken van de VARA kwam hij in aanraking met het fenomeen media. Op eigen verzoek liep hij twee weken stage bij Radio Noord, raakte in de ban van de radio en vroeg of hij freelance radio-nieuwsverslaggever kon worden. **Kom maar als je iets leuks hebt**, zeiden ze.

Van der Hoek: 'Zoetjesaan leer je het spel van vraag en aanbod. Dat gevoel: waar ligt nieuws, heeft zich bij mij snel ontwikkeld.' Hij zorgde er zelf voor op mailinglijsten te staan en uitgenodigd te worden voor persvoorstellingen. Toen hij de plaats kon overnemen van een VARA-corres-

pondent met wie hij wel eens samenwerkte, ging het balletje rollen. Van der Hoek: 'Ik zocht bewust: waar kan ik werk creëren; er waren in 1980 weinig correspondenten.' Langzaam bouwde hij een correspondentennetwerk op in Friesland, Groningen en Drenthe, werkte na verloop van tijd voor tal van radio-omroepen, en ook voor kranten. 'Je keek wát voor wíe interessant was.'

Na acht jaar had 'ie het wel gezien. Ging solliciteren bij de IKON, in 1987. Eerst radio, toen televisie. 'Leuk, ik had de journalistieke ervaring; in Groningen had ik meegewerkt aan het maken van 16mm speelfilms, dus het audiovisuele was mij niet vreemd.' Na Kenmerk: Brandpunt. Hij werkte niet langer op basis van no cure, no pay, maar kreeg een elfmaands-contract. Van der Hoek is **overtuigd freelancer**, gekant tegen een vast dienstverband. 'Als freelancer word je per seizoen gedwongen na te denken over je werk: ben ik nog gemotiveerd. Wel heb je – iets waar veel freelancers niet aan willen – na te denken over je belasting, je kantoor.'

Problemen zijn er natuurlijk ook. 'Als een opdrachtgever naderhand onder een opdracht uit probeert te komen moet je je tanden laten zien.' Van der Hoek: 'Freelancen is hard werken. **Je moet jezelf steeds oppakken** en zeggen: ik ga weer bellen: vinden jullie dit wat?' Natuurlijk zijn er frustrerende momenten als iets wordt afgewezen.

Nieuwsverslaggevers moeten zich niet specialiseren, meent hij, dan beperk je je mogelijkheden. Alles doen. Ook de opening van de jachthaven verslaan. 'Ik heb me gerealiseerd dat je dingen moet doen die je niet leuk vindt, daar heb ik me bij neergelegd.' Nu hij zelf in redacties participeert, realiseert hij zich: als losse freelancer ben je voor een redactie een nieuwsboer, doorgestreept als je item gemonteerd is. In een redactie krijg je veel meer feedback. Positieve reacties, maar ook kritiek. Met kritiek moet je leren omgaan. 'Ik dacht altijd: Kom maar op. Ik kan er veel van leren.'

Netwerken, recepties aflopen, daar gelooft hij niet in. 'Er is maar een ding: **laten zien wat je kunt**.' En als je een redactie belt onmiddellijk met een voorstel komen. Op de stoel van de eindredacteur zitten, je afvragen: wat zou hij zeggen, waarom vindt hij dat idee interessant, wat geef ik als tegenantwoord.

Sociale vaardigheden worden vaak onderschat. 'Journalistiek is ook inschatten: hoe haal je iemand over, hoe benader je iemand, hoe benader je de opdrachtgever...'

Schimmige bedrijfsculturen, al of niet passen in een 'team'? **'Ik wens beoordeeld te worden op mijn werk**, niet op mijn persoon. Mensen zullen me dus met zakelijke argumenten eruit moeten werken.'

Tot slot: 'Ook al heb je alles in huis, als je geen ideeën hebt en niet creatief bent, red je het gewoon niet.'

VOORKEURSBELEID

Op de redactie van RTL-Nieuws werken meer vrouwen dan mannen, en om die reden is onlangs een voorkeursbeleid voor mannen gevoerd. Bij gelijke geschiktheid gaat de voorkeur uit naar een allochtoon, maar dat voornemen heeft nog geen vruchten afgeworpen. Ook bij de TROS-TV en Dingen Die Gebeuren van de KRO-radio werken meer vrouwen dan mannen. Dat is ook de situatie bij Omroep Limburg, waar het enige voorkeursbeleid dat er gevoerd wordt ertoe moet leiden dat vrouwen ook op de zender te horen zijn.

Bij geen van de productiebureaus wordt een voorkeursbeleid gevoerd, al is er bij Belbo een onuitgesproken voorkeur voor jongeren. De NCRV voert een beleid waarbij vrouwen vooral in de hogere functies bij gelijke geschiktheid voorgaan, en de omroep heeft zich voorgenomen meer allochtonen aan te nemen. Zo zijn in het jongerenproject Jonge Honden twee leerlingplaatsen bestemd voor allochtonen.

Aldith Hunkar (1962)

Als puber liep ze voor het eerst een radiostudio binnen. 'Magisch: al die knopjes en schuifjes. Dat wilde ik ook.'

Via via kwam Aldith Hunkar bij de lokale Belgische zender Radio Royaal terecht. Ze mocht een middernachtelijk muziekprogramma presenteren, kreeg als beloning zes singeltjes per maand. 'Ik deed het naast mijn keurige kantoorbaan. Al doende leert men. **Ik ben een autodidact.**'

Ze schreef Radio Tien: 'Mag ik alsjeblieft bij jullie komen?' Stuurde een bandje mee en werd aangenomen. Door de week haar kantoorbaan en in het weekend de radio. 'Dat was een heftige periode. Zeven dagen in de week werken, geen vakantie twee jaar lang. Maagzweren...'

6 Het begin is een kwestie van mazzel

Aldith Hunkar (1962) → 1973 American School of Recife, Brazilië → 1976 Lycée Français de Muelleville, Tunesië → Katholieke Hogeschool Tilburg → 1982 Hogere Laboranten Opleiding → 1984 Instituut Schoevers → 1985 presentatie Radio Royaal, Hamont Achel, België → secretaresse Fuji Photo Film, Tilburg → 1989 presentatie Radio 10 → 1990 radioprogrammamaker/presentator AVRO (o.a. Nachtdienst, Musica Tropicana, Forza) → 1994 radiomaker VPRO (o.a. Streetbeats, Moordlijst, Zône) → 1994 TV-verslaggever VPRO Marco Polo → presentator Achtbaan AVRO → verslaggever NOS Binnenland → presentator Jeugdjournaal

MAAK HET IN DE MEDIA

Binnenkomen is nu even lastig als het altijd geweest is, stelt ze. 'Het begin moet er zijn en dat is een kwestie van mazzel: op het juiste moment aanbellen bij de juiste persoon met het juiste voorstel. Als je een gesprek hebt, moet het ook spàtten.' Jeugdigheid is in het vergrijsde bestel naar haar idee eerder een voordeel dan nadeel.

'Als je wat van muziek weet en een goeie babbel hebt, dan is Radio Tien een goeie plek om binnen te komen. Zet je hoger in, dan moet je opboksen tegen ervaring en kennis. Eenmaal binnen kun je het vak pas leren en **je proberen waar te maken**. Want ook al heb je alle talenten van de wereld, je moet ze wel kunnen etaleren.'

Ze bood de AVRO haar diensten aan, en toen ze werd aangenomen kon ze eindelijk haar kantoorbaan opzeggen. Hunkar was in diverse AVRO-radioprogramma's te beluisteren.

Daarna verliep haar carrière vrij vlekkeloos, werd ze steeds gevraagd: eerst voor Moordlijst van de VPRO, later kreeg ze haar eigen nachtelijk programma Zône. Vervolgens diende de televisie zich aan: Marco Polo (VPRO), Binnenland en het Jeugdjournaal (NOS). **'Televisie en radio verschillen dag en nacht.'** Radio is instant werken, TV is van tevoren bedenken en organiseren, dan pas produceren.'

Voor het maken van reportages voor Marco Polo kregen alle medewerkers een cursus televisiemaken van Frans Bromet. Uniek, geeft ze toe. Bij AVRO's Achtbaan deed ze even later haar eerste ervaring als televisie-presentator op.

Zich aanpassen heeft ze nooit gedaan. Lacht: 'Nee, het is een wonder dat ik hier nog ben.' Ze stelt: **'Je moet aan je eigen principes vasthouden,'** dat betekent dat je wel eens op tenen kunt trappen.' Onderdanigheid en strooplikkerij zijn absoluut taboe.

Ook al is de 'bedrijfscultuur' je vreemd – zoals dat voor haar gold bij de intellectuele VPRO – **je moet gewoon altijd jezelf blijven,** stelt ze. 'Bij kritiek moet je hard slikken en vlug weer aan de volgende klus beginnen, hopen dat die beter gaat. Het is nooit leuk om te horen dat iets beneden peil is, maar je moet je er wel overheen zetten. Net zoals in een live-uitzending, wanneer je over je woorden struikelt: the show must go on.'

Omroepland, glamourland? 'Absoluut niet. Het is keihard werken. Je wordt niet, zoals jongeren wel eens denken, een-twee-drie presentator.' Voor het eerst heeft ze – nu ze een contract heeft – recht op vakantiedagen en wordt ze bij ziekte doorbetaald. Een luxe! Daarvóór, in de tijd van de seizoens-, driemaandelijke en halfjaarlijkse contracten was het steeds: no cure, no pay. Vakanties en ziektes waren duur! Je moet bij het tekenen van contracten altijd informatie inwinnen, en als er te weinig geld wordt geboden aan de bel trekken, is haar devies.

Een loopbaanplanning? Hunkar: 'Moet ik dat onthullen? Nou zeg... **Ik wil het maximaal haalbare.** In Nederland is dat Nova.'

CONTRACTEN

Goede afspraken voorkomen zakelijke ruzies. Als er een freelance-contract is, is dit vaak opgesteld door de opdrachtgever. In het contract moet staan wat er gedaan moet worden, wat de deadline is en hoeveel er betaald moet worden. Geef nooit zomaar het auteursrecht weg! Weiger bepalingen waarin staat dat de opdrachtgever niet hoeft te betalen als het produkt niet geaccepteerd wordt. Een verbod om voor anderen te werken is ook uit den boze. Arbeidscontracten voor vastbedienden moeten voldoen aan cao-bepalingen. De NVJ heeft standaardcontracten en leveringsvoorwaarden, en informatie over cao's en arbeidsrechtelijke zaken.

Gerri Eickhof (1958)

Toeval bestaat. 'Tien jaar geleden kon ik me goed voorstellen dat ik mijn leven zou slijten als werkloze. Daar zou ik ook niets op tegen hebben gehad.' Thans is Gerri Eickhof algemeen verslaggever in vaste dienst bij het NOS-Journaal.

Gevloerd vanwege een blessure luisterde hij in 1984 de ganse dag naar de radio, en reageerde op een oproep deel te nemen aan de Migranten Media Opleiding (MMO) in Amsterdam. 'Ik had toch niets te doen, en wist in elk geval dat ik **niet als antropoloog mijn brood wilde verdienen.**' Hij sloot de eenjarige opleiding tot programmamaker af met een stage bij de actualiteitenrubriek Kenmerk (IKON). Technisch was de MMO (nu overgeheveld naar de Media Academie in Hilversum) een goede opleiding, waar hij profijt van had. 'Ik kon af en toe eens een vakterm laten vallen, off-line monteren – belangrijk bij een actualiteitenrubriek! – en besepte wat je wel en niet aan een cameraman kon vragen. Dat sloeg aan.'

8 Je bent zo goed als **je laatste produkt**

Gerri Eickhof (1958) ➔ 1970 Atheneum a ➔ 1976 Culturele Antropologie ➔ 1985 Migranten Media Opleiding ➔ 1986 Stage IKON-Kenmerk ➔ 1987 Freelance programmamaker IKON (Kenmerk), RVU en NOS-Journaal ➔ 1988 Bureauredacteur NOS-Journaal in vaste dienst ➔ 1992 verslaggever NOS-Journaal in vaste dienst

'Ik wist aanvankelijk bij God niet hoe Hilversum eruit zag, maar wat ik wel wist, was: Je moet iets maken. Een papiertje is niets; het moet bewegen en er moet geluid uitkomen.' Een andere wijsheid die de MMO hem had meegegeven: Je bent zo goed als je laatste produkt.

Maar hoe val je op tussen oude rotten in het vak, die alle onderwerpen al eens hebben behandeld? **Je moet dicht bij huis blijven** ('optisch gezien behoor ik toch zeker tot een etnische minderheid'), hield hij zichzelf voor. In de redactievergadering kwam hij met het voorstel nu eens niet, zoals toen gebruikelijk was, de meningen van politici te inventariseren, maar een item te maken over mensen die zich bedreigd konden voelen door de CP. Zo geschiedde en 's avonds in het café werd er door de redactie tevreden geborrelt. De echte doorbraak kwam toen bijna de voltallige redactie met vakantie ging en hij naar Engeland werd gestuurd, waar hij naar het oordeel van Kenmerk een zeker voor een beginner goede reporta-

ge maakte. Eickhof: 'Je moet je stage-periode verschrikkelijk koesteren, eruit uithalen wat erin zit.' Verlegenheid – 'daar moet je eerst wat aan doen' – , valse bescheidenheid en je mond houden zijn niet de beste kwaliteiten om het te maken. 'Wanneer je begint, kun je door krachtiger figuren aan de kant verschoven worden.' Aan de andere kant: je kunt jezelf wel enig krediet geven, maar je moet niet te overmoedig worden. Niet zeggen dat je vijf talen goed spreekt, als dat niet het geval is.

Een kruiwagen is handig, vindt hij. Bij Kenmerk kon hij niet blijven – hij was er boventallig – maar via een medewerker die ook voor het NOS-Journaal werkte kreeg hij de tip om daar te solliciteren als freelancer. Eickhof werd op de koffie gevraagd en mocht beginnen. Hij zegt over die timing: 'Je moet de conjunctuur in de gaten houden: altijd weten wat er zich afspeelt bij omroepbedrijven en daarop inspelen.'

Lastig in het begin was te ontdekken wat nieuws precies was. Maar toen hij dat doorhad was hem ook duidelijk dat hij alleen echt leuke dingen zou kunnen doen als hij in vaste dienst kwam. En zo geschiedde.

Voor kritiek sluit hij zich niet af. 'Maar ik ben nogal egocentrisch, ik heb mijn eigen criteria. Je moet in jezelf blijven geloven. Als je te weinig ego hebt, val je in Hilversum door de mand.

Je mond houden is onverstandig.'

Eickhofs motto: flink aanpakken en concrete prestaties leveren. Gaat er iets fout – bij het Journaal is er de volgende dag een nieuwe kans.

Passen binnen de bedrijfscultuur is belangrijk. Daarom heeft hij een tip voor stagiaires: 'Meedoen aan de tourtoto is handig!'

FREELANCE OF VASTE DIENST

Als je zelf je onderwerpen en opdrachtgevers wilt kiezen is een vast dienstverband beperkend. Maar tegenover de vrijheid van de freelancer staat een vaak slechtere rechtspositie. Afhankelijk van het soort freelance-contract (variërend van één opdracht tot een contract van elf maanden), is de freelancer

niet bij voorbaat verzekerd van een vast inkomen, ontslagbescherming, sociale verzekeringen en pensioenregelingen.

Bij de NVJ kun je informatie verkrijgen over belastingen, administratie, het opzetten van een bedrijf(je), contracten, tarieven en juridische hulp bij conflicten.

Ireen van Ditshuyzen (1941)

'Jij wilt de wereld veranderen. Je moet naar de TV,' zei journalist Laurens ten Kate tegen haar. Want in de jaren zestig was Ireen van Ditshuyzen politiek zéér actief, leidde teach-ins en werd als lid van de studentenraad vaak geïnterviewd. De pers was in haar ogen verderfelijik en oppervlakkig, totdat ze door Ten Kate gevraagd werd mee te werken aan een politiek getint VARA-programma. Toen merkte ze: **'De omroep is leuk, heeft impact...'** Tegenwoordig heeft ze haar eigen BV.

Ze viel op tijdens haar eerste televisie-redacteurschap in 1971. Marcel van Dam vroeg haar: 'Al tijdens haar proeftijd bij De Ombudsman stapte ze op na een inhoudelijk 'twistgesprek'?

10

Geen mening hebben kan niet

Ireen van Ditshuyzen (1941) → 1960 HBS → 1964 Academie voor Sociaal Cultureel Werk → 1964 directeur Vormingscentrum voor Werkenende Jeugd → 1968 Andragogie → 1968 Freelance andragoog, lid van Nederlandse Studentenraad, voorzitter vergaderingen en teach-ins → 1970 Politieke activiteiten o.a. in Dapperbuurt → 1971 televisie- film en radio-werk als freelancer en in vaste dienst (VPRO, VARA, NOS en Humanistisch Verbond) → 1987 Televisie- en filmproducties via TV DITS BV (Vergeten, Nieuwe Buren, De Straat, Ischa, Stop de persen, Droom & daad, Uitstappen)

MAAK HET IN DE MEDIA

Had ze zich niet beter stil kunnen houden? 'Zwijgen? Nee, daar ben ik helemaal op tegen. Ik vind het dom als mensen denken dat je aangenaam gevonden moet worden. Dan bestá je namelijk niet.' Ze werd onmiddellijk als redacteur binnengehaald door de VPRO. 'Ik kende daar medewerkers die mij vroeger hadden geïnterviewd. Netwerken heet dat tegenwoordig. Het komt er heel erg op aan op het juiste moment de goeie persoon tegen te komen.'

Het was niet de laatste twist. Toen ze bij de VPRO genoeg ervaring had opgedaan als redacteur wilde ze programmamaker worden. 'Ik dacht: anders loop ik dood.' De VPRO vond: moest redactiewerk blijven doen; daar was ze zo goed in. 'Dat is het argument, om je op je plaats te houden. Als ik dat nu van iemand hoor dan roep ik: **Daar moet je meteen weg!**

Terugblikkend: 'Ik ben er te lang blijven hangen, heb me te laat geroerd.' En algemener: conflicten moet je weten te bespelen. Je moet ook altijd zorgen dat je maatjes hebt; je moet vindingrijk zijn in het zoeken van oplossingen. Soms is de oplossing gewoon: weggaan, meent ze.

Ze stortte zich op de vrije markt. Maakte zich 'aantrekkelijk' door zich te bekwamen in het maken van informatieve programma's: live televisie, korte filmpjes, documentaires, studio-gesprekken... Altijd zorgen dat je **voor vier verschillende omroepen werkt**, stelt ze. 'Anders ben je te afhankelijk!'

Toen ze grotere projecten wilde aanvatten, bleek dat lastig. 'Ik was alleen een eigenwijze freelancer, geen BV of rechtspersoon.' Hilversum veranderde. 'Omroepen gingen steeds minder informatieve programma's maken.' Geld wegslepen bij ministeries en rechtstreeks naar de omroepen brengen werd haar te gortig, ze besloot een eigen BV te beginnen.

Een eigen bedrijf met verschillende werknemers runnen? Het is goed, het houdt je alert, je krijgt er karakter van, zegt Van Ditshuyzen. Maar niet iedereen kan het. De gulden regels: **'Je moet eigenwijs, flexibel zijn**, nooit denken dat een dag negen uur heeft. Weten wat er op je vakgebied en in de wereld gebeurt. Alles heeft met je vak te maken. Géén mening hebben kan niet. Het is een levensstijl. Maar je krijgt er veel voor terug.'

Een eigen bedrijf betekent elke dag: financiën regelen. Daar wordt nogal eens met dédain op neergekeken. Het hoort erbij, vindt zij. Per dag is ze acht uur voorwaardenscheppend bezig en heeft ontzettende lol van de vier uur die ze daardoor kan gebruiken om wat te maken. 'Vijftien jaar geleden zou ik dat niet hebben gewild. Je groeit in een bepaalde situatie.'

Het blijft knokken. 'Fondsen en ministeries kunnen zo weer een toezegging terugdraaien, denken: **Dits die redt het wel**, die hoeven we geen geld te geven. Vreselijk.'

DE VAKBOND

Wat is het belang van een vakbond als de NVJ voor een beginnend AV-journalist? De NVJ is veel meer dan een vakbond, zij is met nadruk een beroepsvereniging. Naast de onderhandelingen over cao's, arbeidsvoorwaarden, werkgelegenheid, kinderopvang en freelance-tarieven is er veel ruimte voor vakinhoudelijk debat. Je kunt daarbij als

NVJ-lid volop meediscussieren. De journalistiek is immers een vak met een eigen ethiek, eigen codes, normen en

waarden – en met een grote maatschappelijke invloed en verantwoordelijkheid. Bovendien staat de NVJ voor haar circa 7000 leden klaar met juridische hulp en belastingadviezen. De NVJ ijvert al jaren voor een evenwichtig duaal bestel, met ruimte voor commerciële omroep naast sterke, onafhankelijke publieke omroepen. Dat is voor elke beginnende AV-journalist met oog voor de toekomst ook in zijn/haar belang.

Tips

Wijsheden

Bellen voor een baan heeft geen zin. Schrijf een prikkelende, originele brief zonder schrijf- of spelfouten.

In je sollicitatiebrief moet staan welke kwaliteiten je hebt en waarom je bij een bepaald programma wilt werken.

De toon van je brief is belangrijk: een beetje brutaal mag best.

Stel je actief op in je brief: vraag niet om werk maar maak duidelijk waarom jij van grote waarde bent voor het programma.

Als je een bandje of video meestuur, zorg dan dat het van goede kwaliteit is.

Bereid je goed voor op een sollicitatiegesprek: bekijk programma's, bedenk hoe het beter kan, kom met ideeën.

Affiniteit met de regio is een voorwaarde voor een baan bij een regionale omroep.

Schrijf je programma-idee op papier, en bescherm het door er door de belastingdienst een stempel op te laten zetten.

Stages, tijdens of na de studie, zijn een goede manier om binnen te komen.

Neem tijdens je stage veel initiatieven: bedenk items, andere invalshoeken en bied aan zelf op pad te gaan.

Ervaring opdoen bij een regionale omroep of een geschreven medium is nooit weg.

Let op je c.v.: te veel baantjes in korte tijd pleiten tegen je.

Zorg dat je veelzijdig inzetbaar bent, maar specialiseer je tegelijkertijd op een actueel onderwerp.

Leg contact met een of twee leden van een redactie en informeer naar het werk, de sfeer, het beleid en de chef.

Kruiwagens zijn belangrijk. Zorg dat je veel mensen kent binnen de omroep en dat ze weten hoe je werkt.

Bij het tekenen van contracten altijd informatie inwinnen, als er te weinig geld wordt geboden aan de bel trekken!

Onderdanigheid en strooplikkerij zijn taboe. Je moet aan je principes vasthouden, al betekent dat dat je op tenen trapt.

Nooit zwijgen. Niet denken dat je aangenaam gevonden moet worden. Dan bestá je namelijk niet.

Conflicten moet je bespelen. Je moet vindingrijk zijn in het zoeken van oplossingen. Soms is de oplossing gewoon: weggaan.

Als freelancer moet je zorgen dat je voor meerdere omroepen werkt. Anders ben je te afhankelijk!

Je moet weten wat er op je vakgebied en in de wereld gebeurt. Alles heeft met je vak te maken. Géén mening hebben kan niet.

Journalist/programmamaker zijn is geen beroep, maar een levensstijl.

Een eigen bedrijf hebben betekent elke dag: financiën regelen. Ook al wordt daar op neergekeken: het hoort erbij.

Verlegenheid, valse bescheidenheid en je mond houden zijn taboe als je het wilt maken in Hilversum.

Je kunt jezelf wel enig krediet geven, maar je moet niet zeggen dat je vijf talen goed spreekt, als dat niet zo is.

Je moet in jezelf blijven geloven. Als je te weinig ego hebt, val je in Hilversum door de mand. Je mond houden is onverstandig.

Als freelancer heb je na te denken over je financiën, je belasting, je kantoor.

Als een opdrachtgever onder een opdracht uit probeert te komen moet je je tanden laten zien.

Journalistiek is ook inschatten: hoe haal je iemand over, hoe benader je iemand, hoe benader je de opdrachtgever....

Je moet creatief, vindingrijk zijn en ideeën hebben.

Je moet een mengeling van eigenschappen hebben: zelfvertrouwen, parate kennis, een olifantshuid en doorzettingsvermogen.

Je moet fouten ruiterlijk toe kunnen geven.

Nooit een slachtofferrol aannemen: het komt doordat ik jong, vrouw of migrant ben.

Je bent zo goed als je laatste produkt.

MaaK het in de media

Voorwoord (2)

Ook de NVJ koestert het creëren van openingen voor jonge journalisten in de media. Geen gemakkelijk vak, de journalistiek, maar wel het mooiste op aarde! Natuurlijk, op weg naar de top wordt veel van je gevraagd. En terecht, programma's maken is een mooi maar verantwoordelijk en veeleisend vak. Je eigenschappen zijn daarbij je 'eigen human capital'.

Zomaar ineens kan de 'zachte g' mode worden op radio en TV. Wanneer je een doorzetter bent en

journalistiek talent hebt

en weet wat ze van je verwachten en een beetje geluk hebt... dan maak je 't in de media. Veel succes.

Rudy Lion Sjin Tjoe

Voorzitter van de Werkgroep Migranten en Media

Robert Zaal

Omroepsecretaris van de NVJ

ADRESSEN

AVRO

's-Gravelandseweg 52
Postbus 2, 1200 JA Hilversum
Tel.: (035) 71 79 11

EO

Oude Amersfoortseweg 79
Postbus 21000
1202 BB Hilversum
Tel.: (035) 88 24 11

KRO

Emmastraat 52
Postbus 23000
1202 EA Hilversum
Tel.: (035) 71 39 11

NCRV

Bergweg 30
Postbus 25000
1202 HB Hilversum
Tel.: (035) 71 99 11

TROS

Lage Naarderweg 45-47
Postbus 28450
1202 LL Hilversum
Tel.: (035) 71 57 15

VARA

Heuvellaan 50
Postbus 175
1200 AD Hilversum
Tel.: (035) 71 19 11

Veronica

Laapersveld 75
Postbus 1234
1200 BE Hilversum
Tel.: (035) 71 67 16

VPRO

's-Gravelandseweg 63-73
Postbus 11
1200 JC Hilversum
Tel.: (035) 71 29 11

IKON

Postbus 10009
1201 DA Hilversum
Tel.: (035) 23 38 41

HOS

Borneolaan 17
Postbus 135
1200 AC Hilversum
Tel.: (035) 28 46 89

NOS

Sumatrалаan 45
Postbus 26444
1202 JJ Hilversum
Tel.: (035) 77 92 22

RVU

Vreelandseweg 44
Postbus 1950
1200 BZ Hilversum
Tel.: (035) 24 05 51

RTL 4/5

Franciscusweg 219
Postbus 15000
1200 TV Hilversum
Tel.: (035) 71 87 18

Teleac

Jaarbeursplein 15
Postbus 2414
3500 GK Utrecht
Tel.: (030) 95 69 11

Maak het in de media

p.2 - Gerard **Baars**

p.4 - Marga **Miltenburg**

p.6 - Leo **Hauben**

p.8 - Rik **Rensen**

p.10 - Pieter **van Huijstee**

zij laten het maken

in de media

Het gereedschap:
hoofdzaken en bijzaken
waarmee je het maakt
in de media

Gerard Baars

(Hoofd Informatief TV a.i.)

Bij de TROS zijn het hele jaar door vacatures, zowel voor freelancers als vastdiensters. Voor de meeste vacatures vindt geen open werving plaats, zegt hoofd Informatief TV a.i., Gerard Baars. 'Ik ken de mensen in Hilversum die wat kunnen. Je probeert de goede mensen voor het volgende seizoen naar je toe te halen.' Een voordracht van een TROS-medewerker kan helpen om binnen te komen, maar Baars is huiverig voor het aannemen van familieleden of vriendjes. 'Dat werkt dus niet.'

Vaste diensters worden bij de TROS ingezet bij programma's die meerdere seizoenen lopen. Freelancers krijgen een contract voor de duur van het programma, of een elfmaands-contract. Soms wordt daarbij een proefperiode van twee maanden ingelast.

2

Begin je carrière *stabiel*

Om binnen te komen is jeugd is geen enkel bezwaar. 'In dit gebouw is een groot deel van de medewerkers onder de 25,' zegt Baars. 'Een redactie heeft altijd een paar mensen nodig die het klappen van de zweep kennen, maar daarnaast heb ik het liefst **nieuwe, nuchtere kalveren.**'

Om je als nuchter kalf aan te melden, kan je het best een sollicitatiebrief schrijven. Want bel-len heeft weinig zin. 'Je belt altijd op het verkeerde moment. Terwijl een brief wordt gelezen op het moment dat daar de tijd en aandacht voor is.'

Een goede brief is toegespitst op het werk dat je bij de TROS wilt gaan doen. Baars: 'Ik moet er niet aan ruiken of zien dat die brief naar alles en iedereen is gestuurd. Je moet aangeven bij welk programma of welk soort programma je zou willen werken. Zo'n brief moet een beetje

nieuwsgierig maken. Een video meesturen heeft alleen zin als 'ie heel goed is, anders werkt dat tegen je. Heel **veel open sollicitaties zijn wanhoopskreten**; die werken alleen als je twintig bent, bereid bent alles aan te pakken en je brief net op het moment komt dat er bij een project ruimte is.'

Als je brief aanspreekt, word je uitgenodigd voor een gesprek. Bereid je daar goed op voor, adviseert Baars. 'Er komen mensen die solliciteren bij een programma dat de avond tevoren is uitgezonden – en dan hebben ze dat niet gezien! Dat kan niet; huur desnoods een videorecorder... Dat initiatief wordt ook verwacht als je hier als programmamaker werkt.'

Als stagiaire bij een TROS-programma loop je volgens Baars het risico dat je er nooit meer wegkomt, 'hoewel ik je altijd terugstuur om de school af te maken. **Stage is een hele goede manier om aan elkaar te ruiken**. Maar dat kan ook na de studie. Dan bied je je diensten voor een paar maanden om niet aan. Zo'n opstelling van no cure, no pay, doet het bij mij altijd. Zo'n stagiaire kan ik bij ieder programma zo kwijt.'

Als je bij een andere omroep na een stage bent blijven hangen omdat men tevreden over je was, strekt dat bij Baars ook tot aanbeveling. 'Ik moet het gevoel hebben dat ik je ergens anders weghaal waar ze zeggen: Jammer dat 'ie gaat.' Ook als je elders wat ervaring hebt opgedaan is er kans op werk, als je tenminste geen vijf baantjes in een jaar hebt gehad. 'Dan denk ik: Het is dus nergens echt goed gegaan. Jongeren hebben de neiging te roepen: Dit programma ken ik nu wel. Dan zeg ik: Doe jezelf een plezier en **blijf minstens twee jaar**. Van de fouten van het eerste jaar heb je het tweede jaar pas lol. Bovendien heb je een veel betere uitgangspositie bij een volgende job.'

ERVARING

Bij de NCRV-TV is als vooropleiding de school voor de journalistiek zo ongeveer het minimum. Maar eigenlijk vindt personeelschef Cor Koren dat een afgestudeerde die bij de omroep wil werken, beter eerst een tijdje bij een krant, tijdschrift of regionale omroep aan het werk kan gaan.

'En daarna kan je zeggen: Dit vind ik leuk, dit kan ik allemaal, en nu wil ik bij de omroep.'

Klachten van jongeren over de vicieuze cirkel, waardoor ze zonder ervaring nergens binnen

komen, wijst Koren geïrriteerd van de hand. 'Dan pak je maar een klein jobje, en nog een. Je kunt je ervaring best bij stukjes en beetjes opbouwen.'

(Eindredacteur) Marga Miltenburg

Eindredacteur Marga Miltenburg van Dingen Die Gebeuren moedigt open sollicitaties aan. Vacatures voor vaste banen zijn er nauwelijks, maar af en toe is er plaats voor een nieuwe freelancer. 'Negen van de tien functies worden ingevuld door ons-kent-ons, de rest door open sollicitaties. We zetten alleen advertenties voor vaste-dienststers, niet voor freelancers.'

Bellen om werk heeft echter geen zin. 'Schrijf een brief, krijg je dan te horen. Waarin je vertelt wat je gedaan hebt en waarom je bij Dingen wilt werken. Een bandje met een voorbeeld van je werk sturen is ook zinnig.' Voorop staat wel dat je werk goed is. **'Er wordt veel knulligs opgestuurd.'** Veel mensen bij de lokale omroepen denken dat ze zo aan de slag kunnen bij de KRO. Maar wij stellen kwaliteitseisen. Belangrijk is verder dat je zorgt dat het werk dat je stuurt er verzorgd uitziet. Stuur geen slecht gekopieerde bandjes, zoals veel gebeurt.'

4

Nee heb je. Ja kan je krijgen

Een brief mag van Miltenburg best brutaal zijn. 'Je mag best iets van jezelf laten zien in zo'n brief. Maar dan niet in de zin van: 'Ho stop, ik ben de beste'. De toonzetting is erg belangrijk.'

Met een deel van de briefschrijvers voert Miltenburg een gesprek. 'Als iemand me aanstaat, dan krijgt 'ie de opdracht een item te maken, of een tijdje mee te draaien aan het bureau. Dan krijg je een indruk hoe 'ie werkt. We huren iemand dan vaak eerst in als invaller, en als hij of zij bevalt kunnen er vastere afspraken gemaakt worden.' Die afspraken zijn meestal gegoten in de vorm van een elfmaands-contract.

De brieven van afgewezen 'open'-sollicitanten worden door afdeling Personeelszaken nog enige tijd bewaard. 'Want het kan gebeuren **dat je plotseling omhoog zit**, en dan kijk je in die map of er nog wat bij zit. Zo is er wel eens iemand bij Dingen binnengekomen.'

Stages zijn ook een belangrijke binnenkomer. 'Stagiaires zitten drie maanden hier. We laten ze heel veel doen. En vaak voldoen ze zo goed dat we ze vragen terug te komen na hun studie.' Naast studenten van de journalistieke opleidingen zijn ook studenten van universitaire opleidingen welkom voor stages, als ze maar affiniteit hebben met radio.

Afgestudeerden van de scholen die geen stage bij Dingen hebben gelopen, zijn niet kansloos, als ze maar een goede brief sturen. Hoewel Miltenburg hen eigenlijk aanraadt eerst eens bij een regionale omroep te gaan werken. 'Omdat die zoveel uitzenden, **moet je in kort tijdsbestek alles doen**. Daar leer je veel van.' Probleem is alleen dat het juist daardoor voor hen moeilijk is tijd vrij te maken om bij Dingen proef te draaien – voorwaarde voor 'onbekenden' om binnen te komen.

Verslaggevers moeten bij Dingen ook bureauredactie kunnen doen, maar voor bureauredacteurs is het niet per se nodig om zelf op pad te gaan. Zij krijgen de kans om in de verslaggeving te groeien, door bijvoorbeeld eerst straatinterviews te maken. 'Als dat mislukt is het geen ramp, dan kan je altijd nog iemand anders de straat op sturen.' Gaat het wel goed, dan is er voor vastestediensters en freelancers de mogelijkheid een cursus verslaggeving te volgen. En als de vaste presentatoren met vakantie zijn, mogen andere redactieleden voor hen invallen. **Miltenburg heeft het liefst veelzijdige mensen** in haar redactieteam. 'Er komen veel thema's aan bod. We hebben twee specialisten, de rest is generalist.'

Jeugd is bij Dingen geen enkel probleem. Er is een vrij jonge redactie, waarbij onlangs nog een 24-jarige in vaste dienst is genomen. 'We kijken vooral naar de opbouw van de redactie. Bij Dingen is plaats voor jong en oud, ervaren en onervaren.'

TIJDELIJK IN DIENST

Cao- en elfmaands- of nog tijdelijker contracten: in Hilversum bestaan ze naast elkaar. Maar de NCRV werkt in tegenstelling tot de meeste andere omroepen bijna alleen met cao-contracten: contracten voor bepaalde tijd. Elfmaands-contracten worden nauwelijks gebruikt. Freelancers bij de NCRV hebben een cao-

contract voor de duur van het programma waaraan zij meewerken. Dat contract kan worden verlengd tot maximaal drie jaar, en daarna worden omgezet in

een vast dienstverband. Personeelschef Cor Koren: 'Ons principe is: alle arbeid die onder de cao valt, wordt met een cao-contract gehonoreerd. Dus: een tijdelijk contract als we geen zekerheid hebben over de continuïteit van het werk.'

En anders een gewone arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd.'

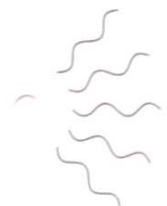
Leo Hauben
(Programmaleider)

De meeste mensen die bij Omroep Limburg een vaste baan hebben, zijn daar als freelancer begonnen. Omdat de Limburgse regionale omroep herhaaldelijk zendtijduitbreiding heeft gekregen, was er ruimte voor nieuwe freelancers. Er werken nu in totaal veertig mensen in vaste dienst, en vijftig freelancers. Ze maken de edities Maastricht en Venlo.

Wie een open sollicitatiebrief stuurt naar programmaleider Leo Hauben, kan vrijwel zeker rekenen op een gesprek. 'Niet dat ik dan onmiddellijk werk heb, maar als ik geïnteresseerd ben **houd ik je als reserve.**'

Van groot belang voor zijn team noemt Hauben 'de capaciteit om nieuws te verwerven: 's ochtends met een lege agenda beginnen en 's middags een mooi programma hebben. Of je dat kunt is moeilijk in een gesprek vast te stellen. Belangrijk vind ik ook dat je affiniteit hebt met het

6

Affiniteit met regio en radiomaken

gebied waarin je gaat werken. Het is een duidelijke pré als je veel weet over onze regio.'

Een beetje brutaal zijn verhoogt je kansen: 'In de journalistiek moet je het onder meer hebben van de presentatie, van je flair. Als je dat in een sollicitatiegesprek goed doet, biedt dat goede hoop dat je ook bij de burgemeester **niet onderdanig te werk gaat.**'

Kruiwagens hebben in Limburg nauwelijks een functie. 'Als je binnenkomt en meldt dat je een van de redacteurs kent, is dat geen garantie dat je eerder wordt aangenomen. Want als je opbelt of een goede brief stuurt, zijn we wel zo laagdrempelig dat we zeggen: **Kom maar langs**, ook al heb je geen bekende hier.'

Wil je als nieuwkomer bij Hauben aan de slag, dan wordt verder van je verwacht dat je breed georiënteerd bent, omdat er niet echt ruimte is voor specialismen.

Hauben vraagt belangstellenden soms **zelf met items of voorstellen te komen**. Helaas gaan weinig beginners daarop in, om de simpele reden dat ze dat niet kunnen. 'Jongeren van de school voor de journalistiek hebben veel begeleiding nodig; die kunnen we aan freelancers niet bieden. Ik realiseer me wel dat mensen die met die begeleiding heel goed zouden kunnen worden, daardoor bij ons niet verder komen.'

Een stage is een goede manier om bij Omroep Limburg binnen te komen. De stagiaires kiezen overigens bewust voor Limburg, en kennen de regio zelf al redelijk. Na de stage kan je vaak zonder problemen aan het werk als freelancer, en daarna verder doorstromen. 'De laatste drie mensen die in vaste dienst zijn gekomen, zijn ooit op die manier binnengekomen.' Dat kan wel een kwestie van lange adem zijn, want er is erg weinig verloop.

Doordat het gebied dat Omroep Limburg beslaat redelijk groot is, verwacht Hauben van zijn freelancers dat ze **in het bezit zijn van een auto**. 'Het openbaar vervoer is hier zeer beperkt.' Die auto is dus van belang, temeer omdat de meeste freelancers verslaggever zijn. Aan het bureau zitten in Limburg vooral vastendiensters.

Jeugd is geen bezwaar bij Omroep Limburg. 'Sterker nog, we zijn het bestand aan het verjongen. Omdat we zo weinig verloop hebben ligt de gemiddelde leeftijd vrij hoog. Daardoor zijn alle mensen die we de laatste tijd hebben aangenomen vrij jong. Aanloopfuncties hebben we niet, als je aan het werk gaat doe je hetzelfde werk als iemand die hier al lang werkt.'

FLEXIBEL

Flexibiliteit is een toverwoord in Hilversum.

De meeste omroepen zoeken die flexibiliteit in het aantrekken van steeds meer freelancers. Bij de NCRV werkt dat anders, zegt personeelschef Koren. 'We steken elk jaar meer geld in het opleiden van medewerkers. Onze filosofie is die flexibiliteit aan te brengen bij

de eigen mensen. Heel veel

mensen zijn in potentie

geschikt voor zowel de

ene als de andere

functie. Een regie-

assistent kan ook heel

goed produktie doen. Op

die manier maak je veel

beter gebruik van

de potentie van je mensen.'

 (Hoofdredacteur) **Rik Rensen**

Aan de slag komen bij het RTL-Nieuws begint bij het schrijven van een goede sollicitatiebrief. Hoofd Informatie Rik Rensen hecht zeer aan een prikkelende brief. 'Waar in correct Nederlands wordt uitgelegd **waarom de wereld vergaat als ik niet met je praat**. Aan een algemene brief heb ik niets. Maar als een sollicitant ons bulletin heeft gevolgd en met voorstellen komt voor veranderingen, dan denk ik: laat ik daar eens mee praten.'

Wat die brief betreft: de RTL-baas let op woordgebruik, zinsbouw, originaliteit, en behalve een 'bio' kan een foto, video of voicetrack 'zeer aansprekend' werken. Zeker als je verslaggever wilt worden. Voor Rensen is het motto: je actief opstellen, in plaats van passief door alleen te vragen om een baan. Hij houdt er wel van als je in je brief en het sollicitatiegesprek wat brutaal bent. 'Je verwacht van iemand in zijn werk een kritische houding; als hij zichzelf aanbeveelt is enige brutaliteit heel belangrijk.'

8

Informeer naar **de grillen van de baas**

Bellen om werk heeft geen zin. Van Rensens secretaresse krijg je dan te horen: Schrijf maar een brief. En Rensen thuis bellen is uit den boze: 'Dat irriteert me. Daar ben ik om m'n gedachten te verzetten.' Wel zinvol is het om te bellen als er al een sollicitatiegesprek is geweest, en je het wachten beu bent.

Veel mensen komen bij RTL-Nieuws binnen na een stage, waarbij ze goed functioneerden. En dat is, zegt Rensen, '**veel eigen initiatief tonen**'. De eerste weken kijken wat de redactie wil, en dan met eigen initiatieven komen. Als je kritisch bent, eigen invalshoeken bij nieuwsverhalen bedenkt en aanbiedt dat je zelf op pad gaat, blijk je van waarde te zijn.'

Kruiwagens rijden ook op de redactie van RTL-nieuws. 'Ik heb onlangs nog een economisch redacteur aangenomen die me was aangeraden, en over wie ik zeer tevreden ben.'

Net afgestudeerden die geen kruiwagen of stage-ervaring hebben bij RTL, maken beduidend minder kans, geeft Rensen toe. 'Dan komt het er nog meer op aan dat je een goede brief schrijft. En ik zou een of twee journalisten op de redactie benaderen. Dan heb je kans dat je een kruiwagen kunt creëren. En je komt te weten **hoe je de hoofdredacteur moet benaderen**, wat voor man of vrouw het is, en wat zijn of haar journalistieke beleid is.' Als Rensen ontdekt dat een sollicitant deze weg heeft bewandeld, stijgen zijn of haar kansen. 'Want dan zal 'ie het journalistiek ook wel goed aanpakken.'

Bij RTL-Nieuws is anders dan elders vooral ruimte voor specialisten. De redactie, die vijf jaar geleden begon met 25 generalisten, is nu ruim tachtig man sterk en wil meer specialisten. 'Alleen op die manier kan je een eigen smoel krijgen. **Je moet je als beginner dus ook kunnen specialiseren** en ik zou daar op de school voor de journalistiek al mee beginnen.'

Nieuwelingen worden aangenomen op een jaarcontract, met daarin een proeftijd van twee maanden. Jeugd is geen enkel probleem, Rensen vindt het ook niet echt noodzakelijk dat je eerst elders ervaring hebt opgedaan. 'Ik kijk naar de drive, het doorzettingsvermogen, je potentie.'

En wil Rensen je echt hebben, dan is de kans groot dat hij plaats voor je maakt. 'Ik zorg dat ik een of twee vacatures achter de hand heb. Je kunt een redactie dwingen met minder mensen toe te kunnen, **dat houdt je lean and mean**. En als je dan iemand nodig hebt, kan je een van die vacatures opvullen.'

INSTROOM- PROJECTEN

Instromen bij de omroep kan ook aan de hand van enkele projecten. De gezamenlijke omroepen hebben met de vakbonden afgesproken dat via een nieuw Fonds Jong Talent ieder jaar ongeveer tien jongeren kunnen instromen. Onder mentorschap van een oudere programmamaker kunnen ze een jaar bij een omroep het vak leren.

Als ze het goed doen, kan die omroep besluiten hun jaarcontract nog een jaar te verlengen.

Daarnaast heeft de NCRV het project Jonge Honden, waarbij vijf jonge journalisten twee jaar op verschillende plekken in het bedrijf het vak leren.

Pieter van Huijstee
(Directeur)

Bij Belbo Filmproducties werken negen mensen in vaste dienst. Daarnaast worden voor de duur van de produkties freelancers ingehuurd op contracten die kunnen variëren van enkele weken tot zes maanden.

Als je voor zo'n klus in aanmerking wilt komen, kan je je het best schriftelijk melden bij directeur Pieter van Huijstee. 'Die brieven gaan netjes in mappen, geselecteerd op ervaring. Je gevoel zegt: Dat lijkt me niets, en dat juist wel.' Terechtkomen in de map 'onervaren' wil niet zeggen dat je bij een produktiebureau geen kans maakt. 'Er zijn produkties waarbij je **ruimte hebt voor onervaren mensen.**'

Van Huijstee stelt hoge eisen aan de sollicitatiebrief. 'Wat er in moet staan is welke kwaliteiten je hebt. Voor productie-, redactie- en researchwerk moet je kunnen autorijden en met de

Per productie *een tijdelijk contract*

computer omgaan. Verder is het goed om in je c.v. te melden dat je in een kroeg hebt gewerkt, want daar straalt levenslust en werklust uit – en daar komt het toch op aan.'

Daarnaast moet je als producer ook nog goed kunnen organiseren en met geld omgaan, en een contacten-netwerk hebben. Als researcher moet je journalistieke vaardigheden hebben, goed kunnen schrijven, en een goede algemene ontwikkeling hebben. 'Verder is het bij een klein bedrijf als het onze **belangrijk dat het klikt.**' Van Huijstee weet uit zijn tijd bij het produktiebureau ID-TV, dat de helft van de totaal honderd mensen die daar nu in vaste dienst werken, uit de mappen kwam.

Als je Van Huijstee belt met de mededeling dat je een mooi programma-idee hebt, dan krijg je de opdracht het op papier te zetten. 'Dan kan je zelf toetsen of het echt zo goed is, want **je**

droomt makkelijker dan dat je het opschrijft. En je weet wat je tot dan toe bedacht hebt. Ik raad iedereen aan zo'n voorstel ook naar de belastingdienst te sturen, afdeling Registraties. Voor f 3,50 krijg je er een stempel op. Zo heb je voor het minste geld de meeste bescherming.'

Als Van Huijstee wat in het voorstel ziet, nodigt hij de bedenker uit voor een gesprek. Is het voorstel goed maar ligt het niet in de lijn van Belbo, dan laat hij dat weten.

Freelancers die al voor een produktiebureau werken hebben de gewoonte om halverwege de produktie een volgende klus te regelen, zegt Van Huijstee. Ken je je contactpersonen goed dan is het een kwestie van samen een kop koffie drinken, maar meestal werkt een brief met daarin de laatste werkervaring het best. 'Laat je een goede indruk achter, dan kan je er vergif op innemen dat je snel weer aan het werk bent.'

Daarnaast is de kruiwagen populair bij de produktiebureaus. **'Producers hebben hun vaste circuit.'** En als ik van een collega hoor: dat is een goede gozer, dan is die referentie heel belangrijk. Maar het heeft geen enkele zin als iemand bij mij een familielid of een vriendje aanbeveelt.'

Stagiaires van de scholen voor de journalistiek lopen bij Belbo mee met een vaste medewerker. Van Huijstee heeft het liefst dat een stage zes maanden duurt en drie maanden is het minimum. 'Alleen dan kan iemand meegroeien en het werk doen dat hij of zij graag wil doen. Onze laatste stagiaire heb ik onlangs aangenomen. De helft van de stagiaires stroomt zo door, of wordt een vaste freelancer.'

Hij verwacht niet van al zijn mensen dat ze 'de beste' zijn. Een goede sfeer vindt hij veel belangrijker. **'Soms zijn die mindere krachten leuker om mee te werken.'** Als je de ruimte hebt, moet je ze aannemen, anders krijg je een jachtige, prestatiegerichte sfeer. In een bedrijf waar ze alleen de besten hebben, heerst vaak een vervelend sfeertje.'

REDACTIESTATUUT

Anders dan bij de dagbladen is het redactiestatuut bij de omroep nog een uitzondering. Waar ze bestaan, regelen ze meestal alleen dat oneigenlijke inmenging in de programma-inhoud wordt tegengegaan. Alleen IKON en VPRO hebben een volwaardig statuut, waarin daarnaast de redactionele medezeggenschap geregeld is in de vorm van een gekozen redactieraad, die behalve inhoudelijke invloed ook inspraak heeft bij de benoeming van bijvoorbeeld de eindredacteur. Bij RTL en NOS/NPS wordt al enige tijd over zo'n volwaardig statuut nagedacht.

